

Västmanlands läns museum
Kulturmiljö Rapport B
2011:B6

Munktorps prästgård

- åtgärder stuprör samt byte av vattbräda

Antikvarisk kontroll

Munktorps prästgård 1:72
Munktorps socken
Västmanlands län

Ia Manbo
Anna Ahlberg

Munktorps prästgård - åtgärder stuprör samt byte av vattbräda

Antikvarisk kontroll

Munktorps prästgård 1:72
Munktorp socken
Västmanlands län

Länsmuseets dnr: VLM 090143

*Ia Manbo
Anna Ahlberg*

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlskatan 2, 722 14 Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2011

Omslagsfoto: Munktorps prästgård. Fotograf: Ia Manbo, Västmanlands läns museum

Foto: Där inget annat anges är fotografier tagna av Ia Manbo, Västmanlands läns museum.

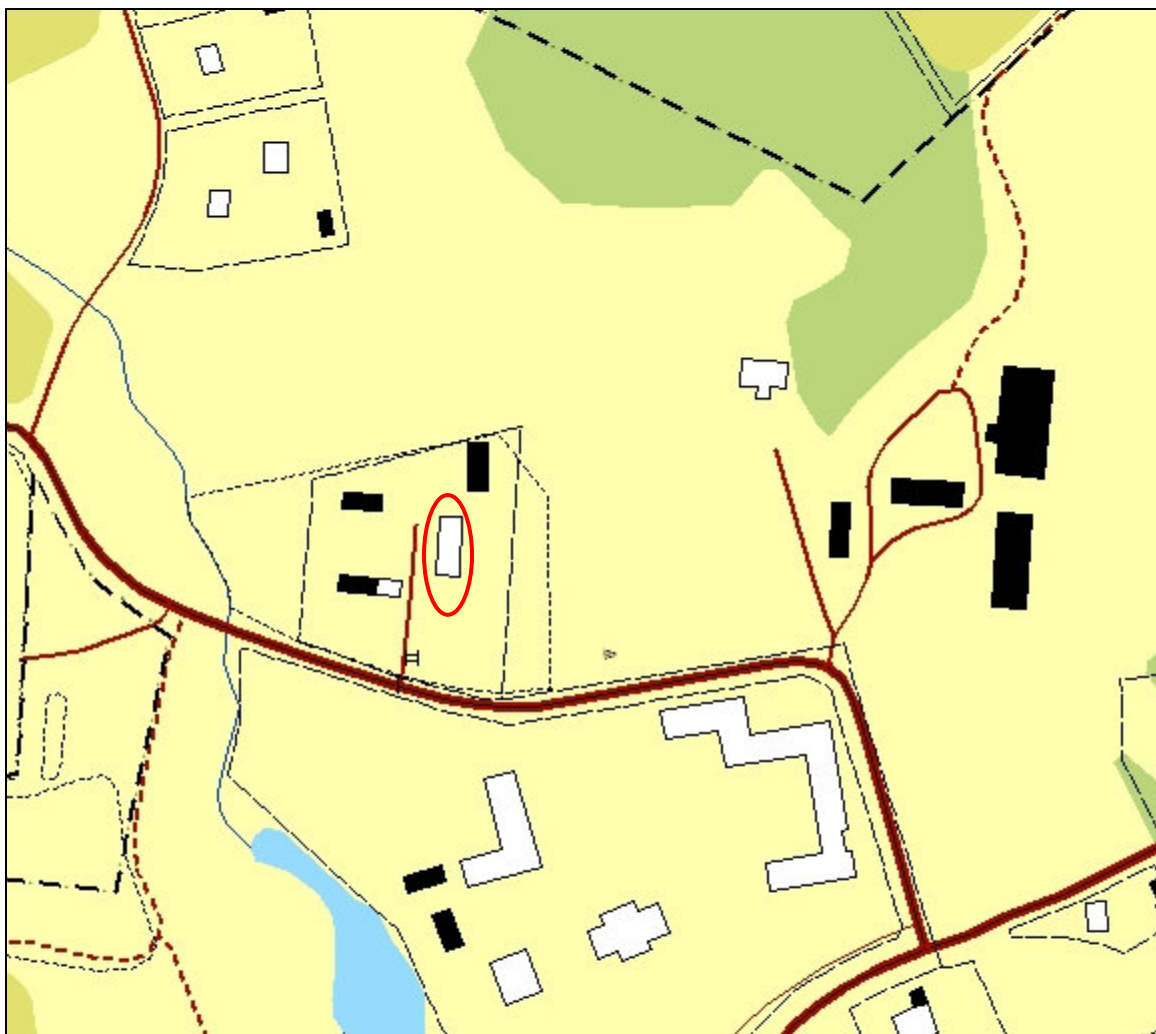
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-20-3

Inledning

Munktorp är beläget i en öppen, småkuperad, bördig slättbyggd cirka tre mil väster om Västerås, vid väg 558 mellan Köping och Västerås. Prästgården ligger på en höjd strax öster om kyrkan, separerade av byvägen, väg 610, som löper genom kyrkbyn. Trakten är rik på fornlämningar och har troligen utgjort en centralort redan under bronsåldern. Under kristendomens begynnelse i det nuvarande Sverige utgjorde Munktorp huvudort för missionen i Västmanlandsområdet och delar av den nuvarande kyrkan uppfördes redan under perioden 1070-1100. Munktorps prästgård med tillhörande byggnader skyddas sedan 1980 som byggnadsminne enligt kap. 3 Lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Ägaren Jonas Arvidsson har ansökt om bidrag för åtgärder på stuprör och byte av vattbräda hos Länsstyrelsen i Västmanland 31 oktober 2008 med kompletteringar 6 februari och 7 juli 2009. Länsstyrelsen har beviljat bidrag till åtgärderna enligt beslut daterat 2009-07-28, dnr 434-11816-08. Jonas Arvidsson utsåg Västmanlands läns museum till antikvarisk kontrollant i ärendet. Den antikvariska kontrollen har utförts av byggnadsantikvarierna Anna Ahlberg och Ia Manbo som även sammanställt denna rapport. Arbetena genomfördes under 2009 och 2010.

Utdrag ur digitala fastighetskartan 2004, skala 1:3 000. Den aktuella byggnaden är inringad.

Historik

Den första prästgården som uppfördes på den aktuella platsen byggdes under första hälften av 1500-talet. Stommen till denna ingår förmodligen fortfarande i den nuvarande prästgården. En större utbyggnad skedde 1682 och byggnaden målades med Falu rödfärg 1690, troligen som den första prästgården i Sverige. Ytterligare till- och utbyggnad skedde 1781 då övervåningen tillkom och byggnaden fick sina nuvarande yttermått.

Byggnaden är uppförd i timmer i två våningar med vind. Fasaderna är klädda med locklistpanel målade med röd slamfärg. De många fönstren är kvadratiska och av tvåluftstyp med en spröjs och två rutor i varje båge. Till vinden finns smalare, småspröjsade fönster. Samtliga snickerier är vitmålade. Det brutna och halvvalmade taket är täckt med enkupigt lertegel och vindskivorna är svartmålade. Vattenavrinningen består av hängrännor och stuprör med skarpa vinklar, i svart kulör. Centralt på huvudfasaden finns en öppen veranda med snickarglädje, tillkommen vid slutet av 1800-talet. Ytterdörrarna är typiskt gustavianska.¹

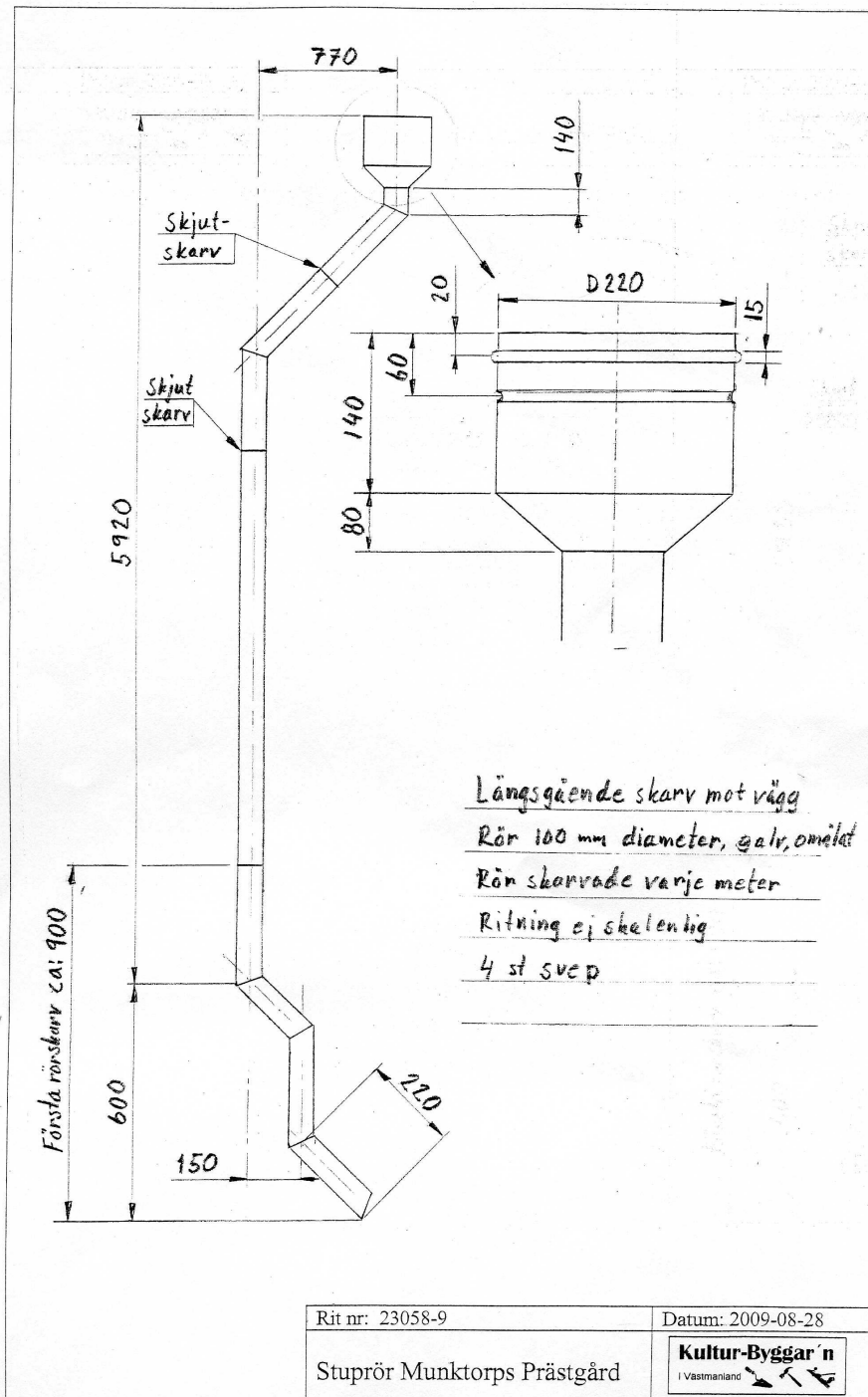

Munktorps prästgård 2004. Bildnr HA 315. Foto: Hans Alenius, VLM arkiv.

¹”Synnerligen märkliga” 2004

Byggnadsvårdsåtgärder

Under 2008 restaurerades grunden på prästgården. För att skydda grunden fanns behov av att åtgärda ett modernt stuprör på den östra fasaden samt att byta den uttjänta vattbrädan. Det moderna stupröret byttes mot ett nytillverkat stuprör med skarpa vinklar och vattkupa utformad lika de övriga äldre vattkuporna på byggnaden. Även de övriga befintliga stuprören kompletterades genom förlängning av själva röret. Allt nytt plåtmaterial var omålad galvaniserad stålplåt.

Skiss på den nya utformningen av stupröret. VLM arkiv.

Det moderna stupröret var placerat centralt på den östra fasaden. Foto: Anna Ahlberg, VLM

Den övre delen av stupröret. Foto: Anna Ahlberg, VLM

Den övre delen av det nya stupröret.

Den nedre delen av det nya stupröret.

Den nya vattbrädan tillverkades i högkvalitativ furu. Den är sex tum bred på alla fasader utom den södra där den gjordes bredare, åtta tum, eftersom grunden skjuter ut något mer än på övriga fasader. Ändringen gjordes i samråd med antikvarisk kontrollant. Bytet av vattbräda skedde hösten 2009 men eftersom målaren ansåg att fukthalten i träet var alltför hög skedde målningen först 2010.

Vattbrädan tillverkades i högkvalitativ furu.

Den nya vattbrädan lämnades omålad 2009 på grund av hög fukthalt i träet.

Vattbrädan målades med Falu rödfärg 2010.

Resultat

Åtgärder på stuprör samt bytet av vattbrädan har skett enligt länsstyrelsen beslut och godkänns antikvariskt.

Litteratur och källor

Alenius Hans, Ström Krister. "Synnerligen märkliga", Byggnadsminnen i Västmanlands län. Västmanlands läns museum, Västmanlands hembygdsförbund. Årsbok 79, 2003–2004

Administrativa uppgifter

Västmanlands läns museums dnr: VLM 090143

VO Kulturmiljö; projektnr: 3-10-112

Länsstyrelsen dnr: 434-11816-08

Fastighetsbeteckning: Munktorps Prästgård 1:72

Landskap: Västmanland

Län: Västmanland

Socken: Munktorp

Kommun: Köping

Ägare-beställare: Jonas Arvidsson
Munktorps Prästgård 7
731 92 KÖPING

Entreprenör: Träarbeten:
Kulturbyggarn
Vårfridsgatan 6
724 75 VÄSTERÅS
021 - 552 57

Plåtarbeten:
Strömsbro Bleck & Plåt AB
Forsbyvägen 228
805 98 Gävle
026 - 16 80 55
070 - 636 80 55

Antikvarisk kontroll: Västmanlands läns museum
Antikvarisk kontrollant
Anna Ahlberg
Ia Manbo
Karlskatan 2
722 14 VÄSTERÅS
Tel: 021-39 32 22

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Slottet, 722 11 VÄSTERÅS
Tele: 021-15 61 00 · Fax: 021-13 20 76 · E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-20-3